

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2023/24

Destinace (země, město): Německo, Lipsko

Jméno, příjmení: Marie Müllerová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Universität Leipzig, Philologische Fakultät, Institut für Slavistik

1) Charakteristika institutu a možnosti studia

Ústav slavistiky (Institut für Slavistik) na Filologické fakultě Univerzity Lipsko je renomované akademické pracoviště, které se specializuje na studium slovanských jazyků, literatury, kultury a historie. Slavistika zde patří k zavedeným oborům a v současnosti se zaměřuje na tři základní oblasti: západní slavistiku, východní slavistiku a didaktiku slovanských jazyků. Ještě v tomto školním roce 2023/24 bylo možno studovat slovanské jazyky v těchto studijních programech:

- a) Bakalářský studijní program „Západní slavistika“ (Westslawistik)
- b) Bakalářský studijní program B. A. Plus „Mezikulturní západní slavistika“ (Westslawistik interkulturell), který je obsahově výrazně shodný s výše uvedeným studijním programem. Délka studia je ale o dva semestry delší, přičemž jeden z nich studující absolvují na kooperující univerzitě ve Vratislavi a druhý v Praze.
- c) Mezikulturní komunikace čeština-němčina (Interkulturelle Kommunikation und Translation Tschechisch – Deutsch). Tento program je realizován ve spolupráci s Ústavem aplikované lingvistiky a translatologie Lipské univerzity (IALT) a Ústavem translatologie Univerzity Karlovy v Praze jako tzv. double degree program.
- d) Studium učitelství pro střední školy, gymnázia a jako rozšiřující studium
- e) Magisterský studijní program Slavistika (Slawistik)

Jelikož se bakalářské studium na Univerzitě Lipsko skládá ještě z klíčových kvalifikací a volitelných předmětů, mohou si studenti vybrat volitelné předměty téměř z celé nabídky fakulty. Z perspektivy našeho zájmu je potřeba zmínit, že z nabídky Ústavu slavistiky se jedná zejména o oblíbenou jazykovou výuku (především *Čeština 1* a *Čeština 2*), semináře na rozvoj různých řečových dovedností (v uplynulém školním roce to byly např. *Seminář rozvoje dovednosti mluvení* a *Seminář rozvoje psaní a čtení*), dále to mohou být např. různé literárněvědné semináře nebo semináře z kulturních studií.

Od nového školního roku 2024/25 dochází nejen z důvodů zatraktivnění studia na Ústavu slavistiky k zásadním změnám obsahů i organizačních forem studia, které se několik let připravovalo a bylo na jaře 2024 oficiálně schváleno. Od října 2024 budou Ústavem slavistiky nabízeny bakalářské studijní programy pod novými názvy Západoslovanské jazyky, literatura a kultura a Východoslovanské jazyky, literatura a kultura. Tyto studijní programy budou trvat šest semestrů, od pátého semestru bude možné přestoupit do osmimestrální varianty B.A. Plus. Současně dochází k výrazným změnám v obsahu studia. Podrobnosti lze nalézt na <https://www.philol.uni-leipzig.de/institut-fuer-slavistik/studium>.

Intencí nových studijních oborů je nabídnout zájemcům o dané studium získání odpovídajících jazykových kompetencí ve vybraném jazyce (polština, ruština, čeština, řeší se i možnost realizace ukrajinštiny), které budou spojeny s důkladnými vědeckými znalostmi o kultuře, literatuře, jazyku a společnosti zvoleného jazyka. Studijní program se skládá ze tří dílčích disciplín – jazykového vzdělávání, literární vědy spojené s kulturními studii a lingvistiky. Pro lektory jazykového vzdělávání dochází k jistému narovnání hodnoty výuky praktického jazyka ve srovnání s literárněvědnými či lingvistickými disciplínami, neboť každá z výše uvedených disciplín bude nově hodnocena stejným počtem kreditů (10), což představuje výrazné zlepšení ve srovnání s předchozím kreditovým hodnocením.

2) Organizace výuky češtiny, hodinová dotace a počty studentů, učebnice, knihy a další výukové materiály

Bohemistiku, resp. západní slavistiku se specializací na češtinu lze na univerzitě v Lipsku studovat v několika formách jako hlavní obor, současně si ovšem studující mohou zapsat

bohemistické předměty v rámci volitelných předmětů či klíčových kvalifikací. To s sebou přináší jistá pozitiva (větší počet studentů ve vybraných kurzech) a rovněž jistá negativa (někteří studenti mají zájem jen o výuku, ale nechtějí skládat zkoušky, tudíž se z kurzu v odpovídajícím termínu odhlásí, což má negativní dopad na celkové množství opravdu registrovaných a univerzitou akceptovaných studentů v kurzech).

Tuto skutečnost pocítila lektorka i v tomto školním roce a musela poté revidovat – s příslušným vysvětlením – počty studujících v seznamech zasílaných vedení fakulty.

Na základě informací kolegů a kolegyň z Ústavu slavistiky došlo v posledních letech k výraznému poklesu počtu studujících slavistiky, což bylo mimo jiné i jedním z hlavních důvodů realizace výše uvedených změn ve formě i organizaci studia slavistiky. Velmi vyvážený trend počtu studujících češtinu na druhé straně představují jazykové kurzy češtiny pro začátečníky (zejména *Čeština 1* a *Čeština 2*), které mohou kromě studentů slavistiky navštěvovat i studenti zapsaní přes Jazykové centrum Univerzity Lipsko. V letošním zimním semestru kurz češtiny navštěvovalo 36 studujících a v letním semestru 28.

Hlavní část úvazku lektorky češtiny na Ústavu slavistiky v uplynulém roce vyplňovala praktická výuka českého jazyka a výuka studentů překladatelství z Prahy i Lipska (překladatelský seminář). V oblasti praktické výuky jazyka vedla lektorka v zimním semestru 2023/24 *Konverzace k jazykovým modulům ČJ* (tzv. tutoria – doplňková jazyková cvičení k modulu *Čeština 1* a *Čeština 3*), která byla zpočátku navštěvována jen přibližně pěti studenty, později jejich počet stoupl až na 15, seminář translatologie, který navštěvovalo 12 studujících, a *Úvod do produkce tematicky zaměřených textů*, který byl určen pro studenty vyšších ročníků a navštěvovalo ho pět studentů a studentek. V letním semestru lektorka pokračovala ve výuce *Konverzace k jazykovým modulům Čeština 2* a *Čeština 4*, vedla dva semináře translatologie (překlad z němčiny do češtiny a analýza překladových textů) a semináře *Produkce písemných textů*, *Produkce mluvených textů* (oba pravidelně navštěvovalo 5 studentů a studentek).

Úvazek lektora/lektorky na Ústavu slavistiky není pevně stanoven, pohybuje se zpravidla mezi 12 a 14 hodinami za týden a vychází se z potřeb aktuálního studijního plánu. Dále je třeba poskytovat dvě hodiny konzultace týdně a 3-4 konzultace ve zkouškovém období. Současně je lektor druhým zkoušejícím při rozličných zkouškách a podílí se na přípravě a realizaci zkoušek UNICert.

Pro jazykovou výuku byly v uplynulém školním roce nově zavedeny učebnice *Czech it up! A1, A2, B1, B2* (Wenzel a kol., Hradilová a kol.), dále lektorka využívala doplňkově řadu dalších učebnic a vzdělávacích materiálů (např. *Tschechisch Schritt für Schritt* nebo *Čeština express* od L. Holé a kol., *Čeština pro cizince A1 až B2* od M. Kestřánkové a kol., *Stručná česká gramatika pro cizince* a *Soubor cvičení k české gramatice* od A. Antošové, *333xčesky* od L. Kasky a další). Pro jazykovou výuku si lektorka také vypracovala řadu vlastních doplňkových materiálů a pro semináře ústní produkce používala adaptovanou prózu (zejména *První láska a jiné povídky* od P. Šabacha a *Báječná léta pod psa* od M. Viewegha). V analýze textů v rámci translatologických seminářů používala odbornou publikaci *Textanalyse und Übersetzen* od C. Nord.

3) Činnost nad rámec pracovních povinností, zapojení do aktivit fakulty a ústavu

Lektorka nastoupila do Ústavu slavistiky UL v září 2023, proto se nejdříve musela na novém pracovním místě zorientovat a včlenit do existujících struktur. Kolektiv je zde přátelský, lektorka se mohla kdykoli obracet s dotazy na kolegy a kolegyně, velmi nápomocné byly i pracovnice sekretariátu. Nejčastěji byla lektorka v pracovním kontaktu se stálou lektorkou češtiny (Mgr. Dagmar Žídková-Gunter) a poradcem pro studium a současně kolegou v oboru translatologie (dr. Christoph Heinz). Již od počátku se lektorka účastnila aktivit spojených s činností ústavu (pravidelné schůze Ústavu slavistiky, společná či individuální mimopracovní setkání, diskuze otázek výuky a nově plánovaných změn, možnosti motivace ke studiu, ...). Díky vzájemné kooperaci a podpoře se podařilo získat 5 studujících, kteří v létě 2024 absolvují letní školy v České republice (Praha, České Budějovice, Olomouc). Rovněž se zúčastnila v přípravném týdnu informačních setkání s českými i německými studujícími a v únoru Dne otevřených dveří Filologické fakulty. Nad rámec svých pracovních povinností vedla lektorka doplňková tutoria, která byla určena studujícím, kteří z různých důvodů nemohli navštěvovat tutoria oficiální. V letním semestru na žádost paní profesorky A. Artwinske realizovala lektorka pravidelný kurz češtiny pro zájemce z našeho pracoviště, který navštěvovaly tři účastnice.

Pro studenty a studentky lektorka připravila několik odpoledních setkání pod názvem *Hezky česky*. První z nich se uskutečnila kvůli údajným problematickým časovým možnostem studujících v době semestru až v únoru a březnu 2024, což mělo současně spolu s dalšími aktivitami lektorky pomoci překonat několikátýdenní pauzu mezi semestry. Pozvánka na tyto akce byla vždy zveřejněna i na webových stránkách Ústavu slavistiky a po počáteční nejistotě

tato akce vzbudila zájem studujících, neboť na posledním setkání v červnu 2024 již bylo přítomno 12 studujících. Intencí těchto setkání bylo nabídnout studujícím češtiny a dalším zájemcům o češtinu možnost procvičit si řečové dovednosti nebo zdokonalit se v nich, lépe a trochu jinak poznat další studenty a studentky, zvýšit zájem o češtinu a prožít příjemné odpoledne s češtinou. Lektorka vždy na každé setkání upekla nějaký český koláč, obstarala další občerstvení a připravila hlavně různorodé aktivity, díky kterým se v rámci těchto setkání účastníci a účastnice nejen pobavili, ale také si velmi netradičně procvičili češtinu. Akce měly velmi dobrou odezvu a lektorka v nich hodlá pokračovat i v dalším roce.

Pro studující vyšších ročníků připravila lektorka netradiční výuku formou tzv. *rallye*. V uplynulém roce se jí podařilo zrealizovat dvě takové akce: *Museumsrallye* a *Stadtrallye*. Obou se zúčastnilo pět studujících a z jejich hodnocení vyplynulo, že byli s akcemi velmi spokojeni. Na počátku června 2024 se podařilo zrealizovat třídní exkurzi do Prahy, které se zúčastnilo pět studujících, což s ohledem na finanční náročnost pokládalo vedení Ústavu slavistiky za úspěch. Studující sice získali možnost proplacení 50 % cestovného, zbylé náklady si ovšem hradili sami. V rámci exkurze studující navštívili Pražský hrad, Klementinum, Obecní dům, divadelní představení a Petřín. V průběhu exkurze měli nejen možnost poznat kulturu a život v Praze, současně i efektivně procvičovali svoje znalosti češtiny – plnili úkoly z pracovního listu připraveného lektorkou s názvem „Objevujeme Prahu“ a psali si česky deník z pobytu v Praze. V rámci objevování Prahy zažívali vtipné situace, kdy např. personál restaurací či kaváren po vysvětlení účelu naší cesty do Prahy trval na správné výslovnosti při objednávce vybraných nápojů a pokrmů.

Lektorka se rovněž účastnila různých aktivit pořádaných univerzitou (např. konference o současné translologii), několika online workshopů, navštěvovala odborné přednášky kolegů a kolegyň či hostujících profesorů. V květnu 2024 se spolu s dalšími lektory češtiny zúčastnila třídního pracovního setkání lektorů češtiny, které se tentokrát konalo v Mnichově. V letním semestru podpořila lektorka realizaci návštěv kolegů z univerzit v České republice v rámci programu Erasmus+, proto v jejích hodinách participovali D. Hradilová a M. Kopečková z FF UP Olomouc a A. Zasina z FF UK Praha.

4) Pracovní podmínky, vybavenost pracoviště

Lektorka češtiny na Ústavu slavistiky v Lipsku má vlastně dvě pracoviště. Jedno se nachází v nové budově Geisteswissenschaftliches Zentrum (GWZ) v Beethovenově ulici. Zde je pro lektorku k dispozici místo ve sdílené pracovně s doktorandy/doktorandkami, což obnáší pracovní stůl, počítač, tiskárnu a regály, ve kterých se nachází knihovna lektorátu. V této budově je k dispozici i tzv. Beratungsraum (větší místnost s technickým vybavením) a je možné ji po oficiální registraci u sekretářky institutu využívat k nepravidelným výukovým a hlavně k mimovýukovým aktivitám, což byl případ akcí *Hezky česky* nebo vánočního večírku se studenty translatologie. Součástí tohoto pracoviště je i malá kuchyňka. Druhé pracoviště se nachází v univerzitním areálu v centru města a je od prvního pracoviště vzdáleno asi 15-20 minut chůze. Zde se v části zvané Neues Seminargebäude nacházejí seminární místnosti pro 20-30 osob, které jsou vybavené interaktivními tabulemi, počítačem a projektorem. Zcela zde bohužel chybí zázemí pro vyučující. V části zvané Augusteum se nacházejí multimediální místnosti, které lektorka využívá pro semináře translatologie. Obě pracoviště jsou vybavena kopírkami. Lektorka může využívat i univerzitní knihovnu v univerzitním areálu v centru, dále knihovnu Albertina, která se nachází přímo naproti pracovišti v Beethovenově ulici, a také – je-li zájem a po registraci – městskou knihovnu, která se nachází mezi oběma univerzitními pracovišti. Ubytování univerzita nezajišťuje a je třeba počítat s razantně rostoucími cenami nájemného v tomto městě. Lektorka ke své práci využívá PC a tiskárnu zakoupenou DZS. Stravování je umožněno v menzách, kterých se ve městě nachází několik. Univerzita s lektorem/lektorkou uzavírá tzv. Gastvereinbarung, tato smlouva se uzavírá vždy jeden semestr.

Lektorka se ve svém novém působišti snažila navázat na práci svého předchůdce a věří, že se jí během uplynulého školního roku podařilo seznámit se se stěžejními vnitřními i vnějšími aspekty lektorátu.

O udržení zahraničního lektorátu je na Ústavu slavistiky v Lipsku velký zájem.